

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Promemoria om genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv om rätten till information vid straffrättsliga förfaranden (Ds 2013:18)

Tullverket är i huvudsak positivt till de förslag som lämnas i promemorian med anledning av införandet av EU-direktiv (2012/13/EU).

Tullverket har inget att invända mot förslaget om att Rikspolisstyrelsen uppdras att utforma en rättighetsinformation i samverkan med övriga brottsbekämpande myndigheter, där även Tullverket ingår.

Med ett undantag har Tullverket inte heller något att invända mot de förslag som avser förundersökningskungörelsen (1947:948) (Fuk), vilket motsvarar innehållet i artiklarna 3 – 6 direktivet.

I promemorian föreslås att ordalydelsen ”Rätten att tåga” i artikel 3.1 e) i direktivet ska anges som rätt att: ”inte behöva yttra sig över misstanken” enligt 12 § första stycket tredje strecksatsen Fuk. Förslaget blir begränsande då rätten att tåga avser den misstänktes rätt att inte yttra sig överhuvudtaget under pågående förundersökning. Enligt Tullverkets uppfattning motsvarar den kortare skrivningen om rätt att *inte behöva yttra sig*, bättre ordalydelsen i direktivet om ”Rätten att tåga”.

Tullverket delar emellertid inte den tolkning som görs i promemorian av artikel 7.1 – 7.4 i direktivet om en ovillkorlig insyns rätt även för den som är anhållen och häktad, och inte heller behovet av den föreslagna regleringen i rättegångsbalken (RB).

Enligt Tullverkets bedömning motsvaras direktivets krav på insyns rätt för anhållen eller häktad person i den bevisning som ligger till grund för beslut om sådana frihetsberövanden, väl av nuvarande bestämmelse i 23 kap. 18 § RB om insyns rätt. Tolkningen av nuvarande lydelse av 10 kap. 3 § andra stycket andra meningen offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) (OSL) överensstämmer väl med motsvarande krav på insyns rätt som framgår av artikel 7 punkterna 2 - 4 i direktivet. Av angiven bestämmelse i OSL framgår att sekretess aldrig kan begränsa en parts rätt att enligt rättegångsbalken att få ta del av alla omständigheter som läggs till grund för ett avgörande av ett

mål eller ett ärende. Bestämmelsen avser också den rätt som en misstänkt enligt 23 kap. 18 § RB har att ta del av vad som har kommit fram under förundersökning. Som exempel kan nämnas en misstänkts rätt att ta del av ett förhörsprotokoll i samband med häktning, dvs. före åtal har väckts i ett ärende¹.

Enligt Tullverkets bedömning uppfyller gällande bestämmelser i 23 kap. 18 § RB också direktivets krav enligt artikel 7.1. Skälet är att beslut om anhållande eller häktning i många fall är nödvändigt för brottsutredningens bedrivande, och att den misstänktes insyns rätt enligt allmänna rättsgrundsatser får anses gälla även användande av tvångsmedel under förundersökningen. Den föreslagna nya bestämmelsen i 24 kap. 9 a § RB i promemorian om rätt för den som anhålls eller häktas att ta del av de omständigheter som ligger till grund för beslutet om anhållande eller häktning, framstår därmed som obehövlig.

Utformningen av förslaget till insyns rätt tillsammans med resonemanget i avsnitt 9.1.2, öppnar upp för en mer extensiv tolkning av innebörden av den rätt till obegränsad insyn som anges i artikel 7.1 i direktivet. Här finns en risk för att sekretessbelagd information i ärendet som exempelvis uppgifter från hemliga tvångsmedel och informatörshantering måste delges den som är föremål för beslut om anhållan och häktning, trots att detta kan medföra men för den pågående brottsutredningen.

Att den särreglering som föreslås i 24 kap. 9 a § RB enbart avser anhållnings- eller häktningsbeslut kan också medföra andra oklarheter när det gäller beslut om andra tvångsmedel under pågående förundersökning, t.ex. beslut om husrannsakan. Genomförs förslaget finns därför risk för att sådana beslut inte anses omfattas, trots rådande allmänna rättsgrundsatser i svensk rätt och 23 kap. 18 § RB, som ger en misstänkt rätt till insyn i alla beslut om tvångsmedel som fattas i ett ärende under en pågående förundersökning.

Tullverket har dock i sak inget att invända mot promemorians förslag till ändring i 10 kap. 3 § andra stycket andra meningen OSL. Möjligen skulle man kunna överväga att ytterligare förtydliga bestämmelsen genom att skriva ”avgörandet *i ett* mål eller ärende”, i stället för ”avgörandet *i* mål eller ärende” som föreslås i promemorian.

Med hänvisning till ovanstående anser Tullverket således att promemorians förslag avseende 23 kap. 18 § sista stycket och 24 kap. 9 a § RB inte bör genomföras. Beträffande 10 kap. 3 § andra stycket andra meningen OSL. föreslår Tullverket att promemorians förslag ska förtydligas genom att lydelsen ”*i* mål eller ärende” ersätts med ”*i ett* mål eller ärende”.

¹ Offentlighets- och sekretesslagen – En kommentar (E Lenberg, U Geijer, A Tansjö), s. 10.3.4.

I det fall regeringen ändå bedömer att det behövs en särskild bestämmelse om insynsrätt i rättegångsbalken för den som anhålls eller häktas, för att tillgodose de krav som framgår av artikel 7.1 i direktivet, måste bestämmelsen vara så tydligt utformad att det klart framgår att insynsrätten för den misstänkte eller dennes försvarare enbart avser de handlingar som ligger till grund för beslutet om anhållande och häktning.

Tullverket har noterat att det i sammanfattningen i promemorian felaktigt anges att författningsförslaget föreslås träda i kraft den 1 juli 2014, i stället för korrekt datum den 1 juni 2014, dvs. en dag innan direktivet ska vara genomfört i samtliga medlemsstater, den 2 juni 2014.

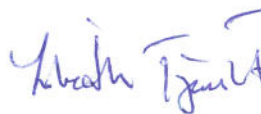
Ärendet handläggning

I den slutliga handläggningen av ärendet har deltagit generaltulldirektören Therese Mattsson (beslutande), chefsjuristen Charlotte Zackari och verksjuristerna Annkatrin Hübinette och Lisbeth Tjärnkvist (föredragande).

TULLVERKET

Therese Mattsson

Lisbeth Tjärnkvist

Kopia till:

Finansdepartementet, SKA

VLS

KOM

BB

